
Hva er absens?

SPRÅKSPALTEN

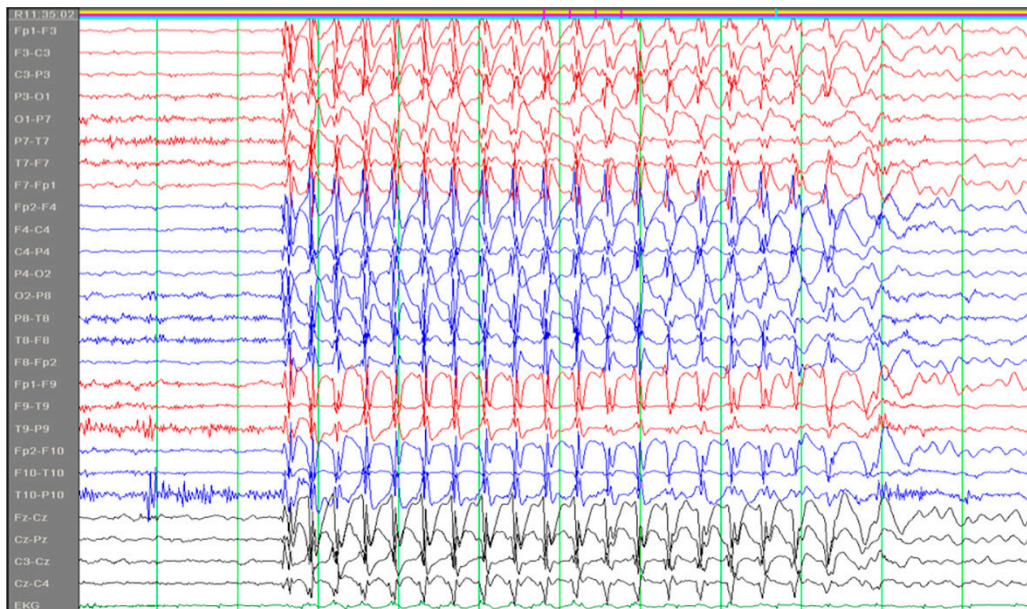
KARL O. NAKKEN

karln@ous-hf.no

Karl O. Nakken (f. 1945) er dr.med., pensjonert overlege og spesialist i nevrologi. Han har spesialkompetanse innen epileptologi. Han var i mange år medisinsk fagsjef ved Spesialsykehuset for epilepsi (SSE).

Absenser er en egen form for epileptiske anfall, og det bør derfor ikke brukes om alle anfall som ledsages av fjernhet eller svekket bevissthet. En slik bruk er ikke bare upresis, men direkte feil.

Absenser er en type epileptiske anfall som kan ses ved flere generaliserte epilepsiformer, først og fremst ved absensepilepsi i barnealderen. Ordet stammer fra det franske *absence* og det latinske *absentia* og kan oversettes med åndsfravær. Barna blir i noen sekunder fraværende i sin virksomhet eller tale, uten at vedkommende selv merker det. De får et tomt, stirrende blikk. Det er ingen kramper, men av og til ses diskrete rykninger i øyelokkene. Det er viktig at foreldre er oppmerksomme på slike tilfeller hos barn. Absensene har et spesifikt EEG-korrelat; 3/sekund «spike-waves» (fig 1) (1).

Figur 1 EEG fra et barn med en absens

Tidligere ble slike anfall kalt «petit mal», mens de store tonisk-kloniske anfallene ble kalt «grand mal». Disse betegnelse, som nå er forlatt i fagmiljøet, ble introdusert av franske kolleger på 1800-tallet. «Mal» er kortformen av «maladie» som betyr sykdom, og grand og petit mal betyr således den store og den lille sykdom. Til tross for disse svært upresise termene, har de vist seg å være svært seiglivede.

Både muntlig og skriftlig støtter jeg ofte på at absenser blir brukt som et samlebegrep om alle typer fjernhetsanfall. Også når det dreier seg om for eksempel fokale epileptiske anfall med påvirket bevissthet eller psykogene, ikke-epileptiske anfall.

Absensbegrepet bør reserveres til den spesifikke anfallsformen som er nevnt over, og som er ledsaget av nevnte EEG-korrelat. Er man som kliniker usikker på hva slags anfall pasienten har, bør man heller beskrive anfallet med ord som episoder med fjernhet, manglende kontakt, redusert bevissthet e.l.

LITTERATUR

1. Berkovic S, Benbadis S. Absence seizures. I: Wyllie E, red. The treatment of epilepsy. 3. utg. Philadelphia: Lippincott, Williams & Wilkins, 2001: 357-67.

Publisert: 21. august 2017. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.17.0352

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. juli 2026.